

Barbara M.J. Kukulska

Prezes Zjednoczenia Polskiego w Johannesburgu

Redaktor naczelna „Wiadomości Polonijnych”

DZIAŁALNOŚĆ ZJEDNOCZENIA POLSKIEGO W JOHANNESBURGU

NA PRZESTRZENI 70. LAT

Założycielami pierwszej i nieprzerwanie działającej organizacji polonijnej na terenie Południowej Afryki była inteligencja polska przybyła do Afryki z: Cypru, grupą wojskowych, grupą sybiraków.

Zjednoczenie Osadników Polskich w Afryce Południowej, zostało założone w Johannesburgu w dniu 31 marca 1948 roku. Skupiało ono wszystkich Polaków, którzy pragnęli podtrzymać dziedzictwo narodowe, kulturowe i religijne. Chcieli oni zachować tradycje i język polski poprzez spotkania w swoim gronie i wydawanie biuletynu informacyjnego. Istniała też konieczność posiadania reprezentanta Polonii w załatwianiu spraw formalnych w lokalnych urzędach.

W roku 1973 została zmieniona nazwa na: Zjednoczenie Polskie w Południowej Afryce, a w latach 90-tych przyjęto nazwę obecną. Zjednoczenie Polskie w Południowej Afryce do 1990 roku, uznawało rząd Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie w Londynie. Prezes organizacji utrzymywał ścisły kontakt z władzami polskimi w Anglii. Publikowane były odezwy do Polaków, artykuły w „Komunikacie”, periodyku wydawanym przez organizację. Zamieszczane były regularnie teksty członków Zjednoczenia piętnujące system komunistyczny w Polsce.

W roku 1990 powstała placówka dyplomatyczna: Biuro Interesów RP w Pretorii. Rok później zostały nawiązane stosunki dyplomatyczne między Polską i RPA i utworzona została Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Pretorii wraz z konsulem. Rola Zjednoczenia diametralnie się zmieniła, gdyż przestała być organizacją polityczną. Członkowie odtąd uznają rząd Rzeczypospolitej Polskiej i prezydenta RP z siedzibą w Warszawie.

W statucie podkreślone jest, że organizacja nie angażuje się w działalność jakiegokolwiek partii politycznej, jednocześnie broni interesów i dobrego imienia Polaków w kraju i na obczyźnie. Celem Zjednoczenia jest utrzymanie narodowej, kulturowej, społecznej i towarzyskiej łączności między Polakami oraz wzajemnej pomocy.

Zjednoczenie wydaje biuletyn. Początkowo nosił on tytuł „Pod Krzyżem Południa”, następnie „Komunikat”. Od roku 1998 periodykt zmienił nazwę na „Wiadomości Polonijne”, bardziej odpowiadającą treści zawartych artykułów.

Zjednoczenie inspirowało całe grupy Polaków do społecznego działania.

W latach 50. zeszłego wieku został założony Zespół Tańca Ludowego, działający do chwili obecnej.

Szkoła Polska im. Jana Pawła II została założona w dniu 5 sierpnia 1979 roku. Szkoła ta jest pierwszą szkołą na świecie, noszącą imię papieża Polaka.

Pomnik Katyński w Johannesburgu został odsłonięty i poświęcony w dniu 9 maja 1981 roku. Jest to pierwszy na świecie Pomnik Katyński postawiony w miejscu publicznym. Pod

pomnikiem odbywają się uroczystości utrwalające znaczące polskie rocznice patriotyczne. Trzy granitowe płyty u podstawy pomnika upamiętniają: Katyń, Powstanie Warszawskie i Loty Zrzutowe nad Warszawę w sierpniu 1944 roku.

Związek Harcerstwa Polskiego powstał w Johannesburgu 1 lipca 1984, pod patronatem Zjednoczenia. Harcerze uczyli się polskich pieśni zakazanych w czasach PRLu w Polsce oraz prawdziwej historii Polski.

Biblioteka Polska mieści się w sali kościoła polskiego w dzielnicy Norwood. Uroczyste otwarcie nastąpiło w czerwcu 2000 roku. Obecnie księgozbiór liczy ponad siedem tysięcy woluminów i około dwóch tysięcy kaset z filmami. Znajdują się też aktualne czasopisma wydawane w Polsce.

Fundacja Dziedzictwa Polskiego w Afryce Południowej została zainicjowana przez konsula RP Mariana Barka, wraz ze Stanisławem Czubą kombatantem i prezes Barbarą Kukulską, zatwierdzona na zebraniu 9 lutego 2002 roku. Od roku 2009 działalność uśpiona (zaniechana).

Sztandar Zjednoczenia Polskiego w Johannesburgu zaprojektowany przez prezes Barbarę Kukulską, został przywieziony z Warszawy do Johannesburga i uroczystie poświęcony w dniu 3 maja 2003 roku, podczas Mszy św. w kościele w Norwood w Johannesburgu. Aktu poświęcenia sztandaru dokonał arcybiskup Szczepan Wesoły z Rzymu, delegat Prymasa Polski i Sekretarz Komisji ds. Duszpasterstwa Emigracyjnego. Przekazali osobiście sztandar dla Polonii w Johannesburgu prof. Andrzej Stelmachowski – prezes Stowarzyszenia Wspólnota Polska i pani wicemarszałek Senatu Jolanta Danielak. W imieniu członków Zjednoczenia przyjęła ten cenny dar prezes Barbara Kukulska.

Związek Sybiraków w Południowej Afryce z siedzibą w Johannesburgu, został założony w dniu 4 grudnia 2006 roku.

Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Starowiejskich zostało erygowane 15 marca 1948 r. Dom Zakonu Sióstr Służebniczek służył oparciem licznie przybywającym Polakom, odbywały się tam spotkania i w kaplicy Msze święte dla Polonii.

Duży napływ Polaków w latach 1980–82 spowodował, że ówczesny kapelan Polonii ks. infułat dr Jan Jaworski wynajął dla Polonii w wieczystą dzierżawę od diecezji w Johannesburgu kościół w Norwood. Kościół pod wezwaniem św. Józefa Rzemieślnika jest w stanie pomieścić około 250 osób.

Zakonnice Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego, zostały sprowadzone dla miejscowej ludności w 2010 roku. Zajmują się pracą katechetyczną i wychowawczą w Walkerville, dzielnicy Johannesburga.

Kaplica Matki Boskiej Miłosierdzia w Walkerville została zbudowana z inicjatywy Stefana Heroka na wykupionej przez niego kilkuhektarowej farmie. Oficjalnie poświęcona 18 listopada 2016 roku przez biskupa pomocniczego archidiecezji Johannesburga Duncana Theodore Tsoke. Kaplica może pomieścić około 50 osób.

Priorytetem działalności Zjednoczenia jest zachowanie dorobku pokolenia założycieli organizacji, dbałość o dziedzictwo kulturowe związane z tożsamością i przynależnością do narodu polskiego.